

CRÒNICA LEGISLATIVA DEL TRIBUNAL SUPREM

Eva Pons Parera*

Agustí Pou Pujolràs*

En la crònica jurisprudencial d'aquest número de la *Revista de Llengua i Dret* es manté la línia del comentaris anteriors, tant pel que fa al nombre força elevat de resolucions amb rellevància lingüística, com en relació amb les qüestions principals suscitades davant el Tribunal Suprem. En el darrer aspecte, les sentències comentades tracten, per aquest ordre, els aspectes relatius a l'ús de les llengües a l'Administració de justícia, el caràcter indiciari de la llengua en els expedients d'asil, els coneixements lingüístics en l'accés a la nacionalitat espanyola, els efectes de les diferències entre les versions lingüístiques de contractes privats, la projecció de la garantia del dret a intèrpret en el procediment de sol·licitud de visat per a reagrupament familiar, l'abast de la llibertat de tria en el model lingüístic educatiu al País Valencià, l'acreditació del coneixement del valencià en l'accés a la funció docent en aquest territori, la introducció per la Generalitat Valenciana de l'anglès com a llengua vehicular de la matèria Educació per a la Ciutadania i l'aplicació dels requisits de capacitació lingüística en l'accés a llocs de treball a l'Administració pública i per a l'obtenció de la llicència de controlador aeri.

Del conjunt de resolucions, destaca, d'una banda, la concentració geogràfica de bona part de la conflictivitat lingüística en la Comunitat Valenciana, i, d'una altra, la presència creixent d'aspectes relacionats amb el règim d'estrangeria, d'entre els quals l'aspecte més nou és l'anàlisi de les garanties lingüístiques del procediment de concessió de visat, com a acte de sobirania de l'Estat. En termes substantius, la doctrina jurisprudencial sobre els ítems esmentats no innova la preexistent, si bé en el cas del model lingüístic a l'ensenyament al País Valencià ofereix un cert contrast amb el gir que significaren les darreres sentències del TS que qüestionen el model lingüístic educatiu català.

Un aspecte formal que convé notar, com a excepció a la regla del monolingüisme castellà en la tasca del Tribunal Suprem –el qual en una interlocutòria comentada inadmet un recurs de cassació per haver estat presentat en català–, és la reproducció en una altra resolució d'un ampli fragment de la sentència d'instància escrita en català (ponent de TS: Joan Antoni Xiol Rius).

Dues altres sentències, que no mereixen un comentari ulterior, en incidir només tangencialment en la matèria lingüística, són la STS de 14 d'octubre de 2011, sobre la concessió de la prestació per operadors privats del servei local de televisió digital terrestre per la Generalitat de Catalunya, on es qüestiona l'aplicació dels barems en relació amb diversos criteris, entre els quals el de percentatge d'emissió en llengua catalana, i la STS de 12 de desembre de 2001, que declara la nul·litat per defectes formals en el procediment d'elaboració de l'Ordre 3245/2009, de 3 de juliol, per la qual es regulen els instituts bilingües de la Comunitat de Madrid.

Per accedir als textos de les sentències de la base del Cendoj, primer s'ha d'obrir el cercador de la base de dades (<http://www.poderjudicial.es/search/index.jsp>) i després clicar l'enllaç que té cada resolució

---

* Eva Pons Parera, professora de dret constitucional de la Universitat de Barcelona.

* Agustí Pou Pujolràs, professor associat de filologia catalana de la Universitat de Barcelona.

ressenyada. Per facilitar aquesta operació consignem aquesta adreça en cada resolució o bloc de resolucions. D'aquesta manera es pot baixar el text sense haver de fer servir l'opció de copiar l'identificador de la resolució a la casella "Texto a buscar", del mateix cercador.

[Sentència del Tribunal Suprem 5173/2011, de 7 de juliol. Sala Penal. Secció 1. Ponent: Joaquín Giménez García. Ref. Cendoj: 28079120012011100799](#)

[Sentència del Tribunal Suprem 7301/2011, de 27 d'octubre. Sala Penal. Secció 1a. Ponent: Juan Ramón Berdugo Gómez de la Torre. Ref. Cendoj: 28079120012011101103](#)

[Interlocutòria del Tribunal Suprem 11357/2011, de 3 de novembre. Sala Penal. Secció 1a. Ponent: Alberto Gumersindo Jorge Barreiro. Ref. Cendoj: 28079120012011202145](#)

[Interlocutòria del Tribunal Suprem 12702/2011, de 10 de novembre. Sala Penal. Secció 1a. Ponent: Carlos Granados Pérez. Ref. Cendoj: 28079120012011202490](#)

[Interlocutòria del Tribunal Suprem 11326/2011, de 18 de novembre. Sala Penal. Secció 1a. Ponent: Siro Francisco García Pérez. Ref. Cendoj: 28079120012011202129](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ](#)

Aquestes cinc resolucions tracten de l'ús de la llengua a l'Administració de justícia.

Un primer bloc, resol al·legacions d'indefensió per falta de traducció. La primera resolució, la Sentència de 7 de juliol, la qüestió lingüística hi apareix només de manera molt tangencial. La representació de l'acusat en un procés penal al·lega que una de les proves incriminatòries no està traduïda "al castellà o a una llengua oficial autonòmica". El TS ni s'hi pronuncia atès que el tribunal d'instància obté el seu judici d'un conjunt incriminatori més ampli. Igualment, en la de 27 d'octubre, que resol en cassació un procés per falsedat documental, el TS rebutja la impugnació per no haver-se traduït uns documents del portuguès, tant perquè són intrascendents com perquè la mateixa part els va aportar en portuguès i no en va demanar la traducció. Finalment, en la de 10 de novembre, la defensa del recurrent en un procés penal al·lega en cassació que aquest, de nacionalitat gambiana, no entenia ni el castellà ni l'interpret que el va assistir al judici. Igualment, el Tribunal aprecia que de l'acta del judici es desprèn que l'acusat entenia el castellà i que la defensa no va demanar en cap moment un altre intèrpret, i torna a reiterar la doctrina que la indefensió ha de ser real i que el que és rellevant és que l'acusat compregui perfectament el que es diu al judici.

Veiem, doncs, com s'ha vist en altres ocasions, que l'obligació de traduir, o la falta d'intèrpret, no és un defecte invalidant quan la conseqüència de la no-traducció és irrellevant o menor i, per tant, no compromet el dret de defensa.

Les altres dues resolucions incideixen sobre l'ús del català en l'àmbit judicial. La ITS de 3 de novembre de 2011, dictada en un judici penal per tràfic de substància contra la salut pública, rebutja la queixa de la recurrent en cassació sobre la circumstància que molts documents de les diligències i de l'expedient de l'Audiència de Girona eren en català. El TS reconeix que s'hagués hagut de traduir d'ofici les actuacions pel fet de ser traslladades fora del territori on el català és oficial (Article 231.4 de la Llei orgànica del poder judicial), però inadmet la pretensió pel fet que el recurrent en cap moment no va demanar tampoc aquesta traducció. Aquesta línia s'insereix, doncs, dins un cert criteri que a vegades ha expressat el Tribunal d'acceptar *de facto* els documents en català que no li arriben traduïts. A parer nostre, però, seria més raonable interpretar el precepte en el sentit que l'òrgan central destinatari dels documents en català (o una altra llengua de l'Estat) establís la necessitat de traducció, atès que fixar apriorísticament la traducció de tota la documentació que ha de tenir efectes fora de Catalunya implica presumir necessitats que potser no existeixen i traduir documents totalment irrellevants, amb el cost consegüent per a l'Administració i la dilació en la tramitació del procediment.

La segona resolució, la Interlocutòria de 18 de novembre, tracta d'un judici penal per un delictes electoral que ha tingut un important ressò mediàtic, i les incidències lingüístiques que s'hi han esdevingut. L'encausat, condemnat per delictes electoral en no voler formar part d'una mesa electoral a Barcelona, arriba al Tribunal Suprem mitjançant un recurs de cassació redactat en català. L'òrgan jurisdiccional central li demana que n'aporti traducció al castellà (01/12/2010) i, amb l'informe del ministeri fiscal favorable a aquesta exigència, ja al 2011, després d'oferir un segon termini, el recurs es declara desert. El Tribunal fa un repàs de la legislació aplicables, bàsicament la Carta europea de llengües regionals o minoritàries i l'Estatut d'autonomia, especialment l'article 33.5, relatiu al dret dels ciutadans a emprar el català en els òrgans jurisdiccional centrals. Així mateix reproduceix la interpretació que d'aquest darrer precepte fa la Sentència del Tribunal Constitucional 31/2010, en el sentit que l'article és constitucional sempre que el dret sigui el que configuri la legislació de l'Estat. Com que aquest dret no està actualment desenvolupat, l'ús del català en l'escrit d'interposició del recurs no es considera correcte i es ratifica, per tant, el decret de la secretària que va declarar desert el recurs. Encara que no entri dins del període d'aquesta crònica, contra aquesta resolució es presenta un incident de nul·litat d'actuacions, que és rebutjat per una interlocutòria de 5 de març de 2012.

Només dues consideracions sobre aquesta resolució. La primera, que cal tornar a posar en relleu l'enorme resistència de l'Estat a acceptar un mínim plurilingüisme en l'àmbit de l'Estat, circumstància que posa en entredit l'abast real de l'oficialitat del català en diversos àmbits, com ara, i especialment, en la justícia. I la segona, fer notar l'eficàcia de la Sentència del Tribunal Constitucional sobre l'Estatut català a l'hora de desactivar qualsevol potencialitat d'innovació o canvi que aquest contenia. En el cas present, la proclamació d'un dret deixat a mans d'una improbable reforma legislativa de l'Estat relega la norma estatutària, l'article 33.5, a una simple declaració de bones intencions.

[Sentència del Tribunal Suprem 4722/2011, de 12 de juliol. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 3a. Ponent: Pedro José Yagüe Gil. Ref. Cendoj: 28079130032011100325](#)

[Sentència del Tribunal Suprem 5901/2011, de 23 de setembre. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 3a. Ponent: Maria Isabel Perello Domenech. Ref. Cendoj: 28079130032011100396](#)

[Sentència del Tribunal Suprem 5924/2011, de 26 de setembre. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 3a. Ponent: Pedro José Yagüe Gil. Ref. Cendoj: 28079130032011100399](#)

[Sentència del Tribunal Suprem 5954/2011, de 29 de setembre. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 3ª. Ponent: Maria Isabel Perello Domenech. Ref. Cendoj: 28079130032011100408](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ](#)

En aquestes sentències s'examinen aspectes lingüístics vinculats al procediment de sol·licitud d'asil. Com s'ha observat en les cròniques precedents (*Revista de Llengua i Dret*, núm. 56, pàg. 260 i núm. 57, pàg. 312-313), el coneixement de la llengua del país d'on els sol·licitants d'asil afirmen ser originaris és valorat per l'Administració i pels tribunals com un índex rellevant a l'hora d'acreditar-ne la nacionalitat, quan aquesta no és segura. Dins la Sentència de 26 de setembre, on el sol·licitant al·legà el coneixement de la llengua dinka (dialecte africà parlat a Darfur del Sudán) com a prova de la nacionalitat, el TS resol que la manca de recurs previ contra la denegació de la mateixa pel tribunal d'instància impedeix plantejar la qüestió en seu cassacional. En la Sentència de 12 de juliol es raona sobre la manca de coneixement pel sol·licitant de l'àrab, "idioma oficial del que se supone que es su país de origen [el Sudán] y que debería conocer", si bé l'estimació parcial del recurs de cassació es fonamenta en la indefensió causada per la no incorporació a l'expedient de la traducció del manuscrit en anglès que contenia el relat de la persecució soferta pel sol·licitant. En el supòsit examinat per la Sentència de 23 de setembre s'observa, no gensmenys, que un cert nivell de llengües (l'interessat, que també declara procedir del Sudán, coneix el dinka, l'àrab i l'anglès) no és determinant per acreditar la nacionalitat al·legada, si després la persona desconeix aspectes bàsics del país, i en tot cas esdevé només un pressupòsit que no eximeix de la necessitat de complir els requisits per a la concessió d'asil. Finalment, la qüestió controvertida a la Sentència de 29 de setembre és

el dret a ser informat en la llengua materna del dret a disposar d'advocat en el curs de l'expedient d'asil. Segons el TS, la intervenció d'interpret de francès -llengua no materna, però que el sol·licitant declarà conèixer- en la diligència administrativa d'informació de drets i llibertats constitueix una garantia suficient d'una informació adequada i de la voluntarietat de la renúncia a l'assistència jurídica.

[Sentència del Tribunal Suprem 4978/2011, de 18 de juliol. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 6a. Ponent: Octavio Juan Herrero Pina. Ref. Cendoj: 28079130062011100520](#)

[Sentència del Tribunal Suprem 5936/2011, de 26 de setembre. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 6a. Ponent: Octavio Juan Herrero Pina. Ref. Cendoj: 28079130062011100606](#)

[Sentència del Tribunal Suprem 6503/2011, de 17 d'octubre. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 6a. Ponent: Octavio Juan Herrero Pina. Ref. Cendoj: 28079130062011100725](#)

[Interlocutòria del Tribunal Suprem 10870/2011, de 27 d'octubre. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 1a. Ponent: Juan José González Rivas. Ref. Cendoj: 28079130012011201933](#)

[Sentència del Tribunal Suprem 7417/2011, de 14 de novembre. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 6a. Ponent: Octavio Juan Herrero Pina. Ref. Cendoj: 28079130062011100883](#)

[Sentència del Tribunal Suprem 8384/2011, de 12 de desembre. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 6a. Ponent: Octavio Juan Herrero Pina. Ref. Cendoj: 28079130062011101050](#)

[Sentència del Tribunal Suprem 8626/2011, de 19 de desembre. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 6a. Ponent: Octavio Juan Herrero Pina. Ref. Cendoj: 28079130062011101090](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ](#)

Durant el període ressenyat continuen essent força nombrosos els recursos de cassació contra resolucions de l'Audiència Nacional que deneguen l'accés a la nacionalitat per raons lingüístiques, on es reproduïx la doctrina jurisprudencial, abundantment glossada en aquesta crònica, sobre la importància del coneixement idiomàtic per acreditar la integració a la societat espanyola en el marc de l'article 21 del Codi civil.

D'una banda, en les sis sentències dictades pel mateix ponent (de la secció 6^a), el TS s'hi refereix com a doctrina consolidada i uniforme, tot i que d'aplicació eminentment casuística, amb la qual cosa justifica una operativitat limitada en aquest àmbit del principi d'igualtat. El marge d'apreciació que la conceptualització sobre "el conocimiento útil del idioma español que permite tener por existente la integración" atribueix als tribunals comporta, com hem reiterat, un risc d'arbitrarietat. En les sentències ressenyades el criteri que destaca –no absolutament nou, però que és aplicat ara de manera més sistemàtica– és la modulació del tipus de coneixement lingüístic exigible en funció de si el sol·licitant de la nacionalitat té o no una "*edad provecta*". Així, en persones que no tenen una edat provecta s'estima que no és suficient un coneixement oral de la llengua castellana, sinó que l'esforç exigible per demostrar la voluntat d'integració a la societat espanyola abasta el seu coneixement a nivell de lectura i escriptura. El TS rebutja, en tots els casos, el recurs de cassació, refermant en la pràctica l'element idiomàtic com un obstacle insalvable per accedir a la nacionalitat espanyola. Hem parlat aquí, en altres ocasions, d'una política lingüística implícita -en absència d'una legislació específica-, en relació amb el qualificat pels tribunals de "*idioma común de conocimiento obligatorio*", que tendeix a enfortir les exigències individuals relatives a aquest, la qual cosa de retruc accentua la diferència d'estatus de les altres llengües oficials, respecte de les quals es qüestiona jurisprudencialment l'existència d'un deure de coneixement.

D'altra banda, en la Interlocutòria de 27 d'octubre (amb ponent de la secció 1^a) s'introdueix una pauta restrictiva de l'admissibilitat de les demandes cassacionals fonamentades en aquest motiu lingüístic, que s'inscriu en l'àmbit de la valoració de la prova pels tribunals. El TS adueix que la presència d'una doctrina consolidada sobre el tema obliga el recurrent a justificar l'interès cassacional en relació amb les circumstàncies especials de cada cas. Caldrà restar amatents a la continuïtat d'aquesta pauta, que implicaria una reducció progressiva dels pronunciaments lingüístics del TS sobre l'accés a la nacionalitat.

[Sentència del Tribunal Suprem 5879/2011, de 20 de juliol. Sala Civil. Secció 1a. Ponent: Jesús Corral Fernández. Ref. Cendoj: 28079110012011100598](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ](#)

L'objecte del litigi és una compravenda internacional subjecte a la Convenció de Viena d'11 d'abril de 1980, subscripta entre una empresa alemanya, demandada, i una de l'Estat espanyol, que és la part demandant. Entre els diversos aspectes del judici, hi ha un incidència de caràcter lingüístic. Tant el jutjat d'instància com d'apel·lació, i també el Tribunal Suprem, accepten la pretensió de la demandant d'inaplicabilitat de la clàusula que estableix la subjecció de les diferències entre les dues empreses als tribunals alemanys. El fet, segons els tribunals espanyols, és que la clàusula de submissió jurisdiccional esmentada només figurava en la versió alemanya que figurava a l'anvers de la signada, que era en espanyol, de manera que no es pot deduir que l'empresa espanyola hi prestés el seu consentiment:

“En el caso, la sentencia recurrida no considera acreditado el consentimiento de la entidad demandante, porque la misma solo firmó la versión en castellano del contrato, y no la escrita en idioma alemán, y en aquella versión no hay remisión a las Condiciones Generales en las que figura la cláusula, sino únicamente a unas Condiciones Generales sobre materias concretas entre las que no se encuentra la de sumisión. Tal apreciación no resulta desvirtuada por las alegaciones de la parte recurrente, sin que quepa aceptar que el consentimiento cabe deducirlo de que la actora "guardó siempre un absoluto silencio sobre las condiciones generales en alemán", tanto más si se tiene en cuenta que, por mucha flexibilidad que se postule modernamente en la materia, el consentimiento -acuerdo- de sumisión requiere pleno conocimiento y claridad expresiva”.

Aquesta sentència ens serveix de mostra de la rellevància que pot tenir la cura en els aspectes lingüístics en les relacions jurídiques entre actors amb diferents llengües.

[Sentència del Tribunal Suprem 5685/2011, de 20 de setembre. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 3a. Ponent: Maria Isabel Perello Domenech. Ref. Cendoj: 28079130032011100388](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ](#)

En el present recurs de cassació se suscita, com a motiu únic, la infracció de la llei i el reglament d'estrangeria (arts. 16 i 17 de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, i art. 43.3 del Reial Decret 2393/2004, de 30 de desembre) per la interpretació judicial de la garantia d'interpret en la entrevista del sol·licitant de visat en seu consular. La recurrent pretenia la invalidesa de l'acta de entrevista (que condueix a constatar l'existència de matrimoni fictici amb fins migratoris, amb la denegació consegüent del visat per reagrupament familiar), adduint que no es corresponia amb les seves declaracions, atès el seu desconeixement de l'idioma espanyol.

En la sentència d'instància, el TSJ de Madrid argumenta sobre l'abast del dret a intèrpret gratuït reconegut pel dret internacional (art. 6.3.c del Conveni europeu per a la protecció dels drets humans i les llibertats fonamentals i article 14.3.f del Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics), en tant que dret fonamental ordenat a protegir el dret de defensa. En relació amb la matèria d'estrangeria, el Tribunal d'instància reconeix l'aplicació del dret a intèrpret als procediments administratius o judicials que poden comportar la denegació d'entrada, expulsió o sortida obligada del territori espanyol (art. 2 Llei orgànica 4/2000) i a les sol·licituds d'asil (art. 4 Llei 5/1984); mentre que raona la no aplicabilitat d'aquest dret al tràmit de sol·licitud de visat, a partir de la inexistència en aquest àmbit d'un dret subjectiu del particular que pugui oposar-se al que constitueix l'exercici d'una potestat de sobirania. A partir de l'anterior premissa, el TSJ delimita el sentit de la normativa reguladora de l'entrevista amb el sol·licitant de visat (en la qual, segons l'article 43.3 del RD 2393/2004 “deberán estar presentes, al menos, dos representantes de la Administración española y el representante del interesado, en el caso de que éste sea menor, además del intérprete, en caso necesario”) amb els termes següents: “la eventual asistencia de un intérprete, en caso necesario, según señala el precepto, queda ceñida a los supuestos en que el personal del Consulado no conozca el idioma del solicitante, pero no en caso contrario. De manera que si no ha intervenido intérprete

y el solicitante no conoce el idioma español u otro idioma común con el personal del consulado, la no intervención de intérprete solo puede deberse al conocimiento del idioma del solicitante por los funcionarios que celebraron la entrevista. Dicho en otras palabras, la intervención del intérprete solo es necesaria cuando el solicitante no hable el idioma empleado en la entrevista y, por consiguiente, no pudiera comprender sobre los hechos que se le preguntan” (Sentència TSJ de Madrid de 29 de juliol de 2008, Sala Contenciosa, secció 1^a).

El Tribunal Suprem confirma el criteri de la sentència d'instància, atès que la recurrent no va aportar en via administrativa ni jurisdiccional elements per qüestionar el contingut de l'acta, ni per acreditar el desconeixement del seu idioma per les funcionàries que realitzaren l'entrevista. El recurs de cassació és desestimat en no observar-se cap infracció del procediment que comporti una indefensió real de la recurrent.

[Sentència del Tribunal Suprem 6506/2011, de 7 d'octubre de 2011. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 7a. Ponent: Vicente Conde Martin de Hijas. Ref Cendoj: 28079130072011100714](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ](#)

L'interès actual d'aquesta resolució, relativa al model lingüístic educatiu de la Comunitat Valenciana, rau en el possible contrast amb les darreres sentències del Tribunal Suprem que, a partir de demandes individuals similars, es pronuncien sobre la necessitat d'introduir canvis en el model vigent a Catalunya (*Revista de Llengua i Dret* núm. 56, pàg. 255-259 i núm. 57, pàg. 315). En el cas present, el TS confirma la Sentència d'instància del TSJCV, denegatòria del dret a rebre les assignatures del batxillerat en castellà en un centre públic situat en territori de predomini valencià, amb base a la inexistència d'un dret derivat de l'article 27 CE a la lliure opció lingüística en l'àmbit de l'ensenyament en les comunitats on existeixen dues llengües oficials. D'aquesta manera, la present resolució continua una línia jurisprudencial coherent amb les Sentències del Tribunal Constitucional 195/1989, 19/1990 i 337/1994, i contribueix a destacar el gir intervencionista que signifiquen les sentències citades sobre el model lingüístic català.

La recurrent va impugnar en la instància, per la via del procediment contenciós de protecció dels drets fonamentals (arts. 114 i ss. de la Llei 29/1998), una Resolució del Director General d'Ordenació i Centres Docents de la Conselleria d'Educació de la Generalitat Valenciana que va denegar el reconeixement d'un "dret constitucional" del seu fill a rebre l'ensenyament en castellà, com a llengua oficial en tot l'Estat espanyol, en els estudis de secundària a l'IES del municipi de Biar (comarca de l'Alt Vinalopó, a la província d'Alacant). El TSJCV, que cita en la seva argumentació la referida jurisprudència constitucional i la STS de 18 de juliol de 1991, raona que les contingències que sorgeixen en l'aplicació dels diferents plans o models d'educació en valencià aplicables en la zona valencianoparlant hauran de resoldre's d'acord amb la normativa autonòmica reguladora, d'acord amb la qual "no es pertinente la exclusión del valenciano de la enseñanza secundaria de un centro educativo ubicado en una zona de predominio lingüístico valenciano". En no apreciar la vulneració constitucional al·legada, el TSJCV va rebutjar la interposició de la qüestió d'inconstitucionalitat sol·licitada contra la Llei d'ús i ensenyament de valencià.

En cassació la recurrent al·lega la infracció del deure de motivació i congruència de les resolucions judicials. El motiu és rebutjat pel TS en apreciar que el TSJCV respon a les pretensions formulades "y lo hace expresando las razones jurídicas en las que se apoya para tomar su decisión (que el derecho a la educación consagrado en el *artículo 27 de la CE*, en su aspecto lingüístico, en los territorios con más de un idioma oficial, no garantiza ningún derecho de libre opción a recibir la enseñanza exclusivamente en una sola de las lenguas oficiales), permitiendo conocer cuáles son los criterios jurídicos esenciales fundadores de la decisión, esto es, la 'ratio decidendi' que determina aquélla, razones de las que la recurrente puede, como hace, discrepar, pero que no son constitutivas de los vicios denunciados". Com s'ha apuntat a l'inici, la deferència que mostra aquí el TS en relació amb l'argumentació substantiva del Tribunal d'instància, coincident quant als seus fonaments amb les sentències cassades del TSJ de Catalunya que responien a demandes similars, contrasta vivament amb la fonamentació de les sentències recents relatives al model lingüístic català.

[Sentència del Tribunal Suprem 6932/2011, de 24 d'octubre. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 7. Ponent: Vicente Conde Martín de Hijas. Ref. Cendoj: 28079130072011100743](#)

[Sentència del Tribunal Suprem 8419/2011, de 22 de novembre. Sala Contenciosa Administrativa. Secció: 7a. Ponent: Vicente Conde Martín de Hijas. Ref. Cendoj: 28079130072011100861](#)

[Sentència del Tribunal Suprem 8514/2011, de 19 de desembre. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 7a. Ponent: Vicente Conde Martín de Hijas. Ref. Cendoj: 28079130072011100877](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ](#)

Les tres sentències fan referència a processos selectius en l'àmbit de l'ensenyament al País Valencià en què la convocatòria no inclou el títol de filologia catalana com a eximent de l'acreditació del coneixement del valencià. En aquesta crònica anem recollint la cada cop més llarga relació de sentències que han declarat la il·legimitat d'excloure el català com a equivalent del valencià (referim, per exemple, les de 24 i de 31 de març de 2010, *Revista de Llengua i Dret* núm. 55, pàg. 287 i 288; o les recollides en el núm. 57, pàg. 322-323). En totes tant el Tribunal Suprem com el Tribunal Superior de Justícia del País Valencià avalen completament la unitat de català-valencià i estimen improcedent l'exclusió del títol de filologia catalana. Les sentències ja no interpreten les convocatòries en el sentit de considerar les convocatòries ajustades a dret si s'entén que no exclouen els títols de filologia catalana (tal com ho havien fet fins a un determinat moment), sinó que les consideren contràries a dret precisament perquè no preveuen aquest títol.

Les sentències són substancialment iguals (les de 22 de novembre i de 19 de desembre es remetent a la de 24 d'octubre) i totes desestimen els recursos de la Generalitat Valenciana contra les sentències del Tribunal Superior de Justícia, que acullen a l'hora les pretensions de les recurrents, el Sindicat de Treballadors de l'Ensenyament del País Valencià i les universitat de València i Alacant, i que estableixen la prevalença del criteri científic sobre la unitat lingüística català-valencià. També hem d'esmentar novament el vot particular en una sentència del magistrat Díaz Delgado, contrari al parer de la majoria i favorable a la llibertat d'opció de la Generalitat valenciana de no incloure la titulació de filologia catalana dins dels certificats que acrediten el coneixement de valencià.

Atesa la reiteració d'aquestes resolucions, ens remetem als comentaris que hem fet en les cròniques anteriors.

[Sentència del Tribunal Suprem 7251/2011, de 7 de novembre, Sala Civil. Secció 1. Ponent: Juan Antonio Xiol Rios. Ref. Cendoj: 28079110012011100732](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ](#)

L'origen de la sentència és un procés entaulat per la recurrent contra l'expresident de la Generalitat (que es dedueix del tractament de "Molt Honorable"). En una carta pública que adreça un assessor de la Presidència a la recurrent, en resposta a una reivindicació com a membre del col·letiu transexual, utilitza la forma "Benvolgut Sr.", entén la recurrent que de forma deliberada, atès que sempre se li havien adreçat com a "Distingida senyora". Tot i que el cas enjudiciat no té contingut juridicolingüístic, hi ha un element rellevant a l'efecte d'aquesta crònica. La sentència recull el text original en català dels raonaments jurídics i la decisió de la sentència d'apel·lació, dictada per la Secció 14a de l'Audiència Provincial de Barcelona. Aquesta hauria de ser una pràctica normal d'un estat amb diverses llengües oficials, però, de fet, constitueix un fet excepcional i, en una interpretació literal de l'article 231 de la Llei orgànica del poder judicial, poc ajustat a la normativa. Per tant, cal valorar com a fet positiu la incorporació de textos en català en les resolucions de l'alt tribunal.

[Sentència del Tribunal Suprem 8174/2011, de 22 de novembre. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: Santiago Martínez-Vares Garcia. Ref. Cendoj: 28079130042011100674](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ](#)

El Tribunal Suprem desestima el recurs de cassació interposat per la Comunitat Valenciana contra la Sentència del TSJ valencià, de 24 de juliol de 2009, que va anul·lar l'Ordre de 10 de juny de 2008 la Conselleria d'Educació que establia la impartició en anglès de la matèria Educació per a la Ciutadania en l'educació secundària obligatòria. Mitjançant la present Sentència es confirma la il·legalitat de l'Ordre, que havia estat impugnada en primera instància per la Confederació Sindical de Comissions Obreres del País Valencià.

El debat processal que motiva la impugnació de l'Ordre, més enllà de la intencionalitat política subjacent a la decisió de la Generalitat Valenciana d'obligar a vehicular en anglès aquesta polèmica matèria introduïda en el curriculum pel Govern Socialista (Reial Decret 1631/2006, de 29 de desembre), incideix en determinats principis del règim lingüístic i les competències autonòmiques en l'àmbit de l'ensenyament. Per al sindicat, la imposició d'estudiar en anglès una matèria curricular obligatòria vulneraria l'article 3 de la Constitució espanyola, atès que l'obligatorietat de coneixement és pròpia de les llengües oficials; mentre que l'Administració valenciana rebutja l'argument afirmant que es tracta només de facilitar l'aprenentatge de l'anglès, d'altra banda obligatori segons la legislació bàsica i objecte de programes d'innovació pedagògica en diferents comunitats autònomes. En l'aspecte competencial, la discussió versa sobre si es modifiquen aspectes bàsics del curriculum per la intervenció prevista del professorat d'anglès i la previsió d'una modalitat d'avaluació de la matèria (opció B) mitjançant la realització d'un treball sobre un tema acordat amb els pares de l'alumne.

La decisió del TS es fonamenta en l'apreciació d'un exercici incorrecte de la potestat reglamentària per part de la Generalitat Valenciana, per la manca de cobertura jurídica de l'Ordre impugnada en el Decret valencià 112/2007, de 20 de juliol, pel qual s'estableix el curriculum de l'Educació Secundària Obligatòria, el qual garanteix l'autonomia pedagògica dels centres en relació amb la implantació de programes educatius plurilingües, i la vulneració de la normativa estatal bàsica reguladora d'aquesta matèria (Reial Decret 1631/2006). El TS afirma que “el desarrollo de la enseñanza de determinadas materias del currículo en lengua extranjera –inglés, en este caso- no se puede imponer de forma generalizada en todos los centros sino formando parte de un programa que requiere del compromiso que asume el centro y que debe autorizar la autoridad educativa competente y, por si ello no fuera bastante, en este caso afectaba además a los profesores a los que se encomendaba aquella tarea que no podían sin más abordarla, y a los que se imponía la colaboración con el departamento de inglés que habría de tutelar el desarrollo de la actividad pedagógica, y en cuanto a la opción B) prevista en la Orden impedía el conocimiento completo de la asignatura y limitaba a elección de los alumnos con los condicionantes conocidos los temas a tratar en la misma” (FJ 5 *in fine*). La conclusió de la Sentència és prou clara en afirmar que, si bé és legítim l'objectiu de millorar el coneixement de la llengua anglesa entre l'alumnat, no era aquest “*el medio ni el modo*” per assolir-lo.

[Sentència del Tribunal Suprem 8539/2011, de 19 de desembre. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 7a. Ponent: Vicente Conde Martín de Hijas. Ref. Cendoj: 28079130072011100885](#)

[Sentència del Tribunal Suprem 5669/2011, de 20 de juliol. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 7. Ponent: Pablo María Lucas Murillo de la Cueva. Ref. Cendoj: 28079130072011100634L](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ](#)

Ambdues resolucions contenen la valoració del coneixement lingüístic en els processos selectius com a motiu d'enjudiciament, per bé no se'n qüestiona l'existència, sinó l'aplicació en els casos concrets.

La Sentència de 19 de desembre resol un recurs sobre un incident d'execució de la Sentència del Tribunal Suprem de 28 de gener de 2008 que ja vam ressenyar en aquesta crònica (*Revista de Llengua i Dret*, núm. 51, pàg. 431-436). En aquella ocasió el Tribunal va apreciar la pretensió del recurrent, que demanava l'anul·lació d'unes proves de valencià en un procés selectiu per a tres places de la policia municipal de l'Ajuntament de Massanassa. L'objecte de la impugnació era la falta de criteris per a la resolució de la prova de valencià. Per tant, no s'impugnava el fet que hi hagués un exercici obligatori, sinó la falta de rigor

tècnic del procés. Un cop anul·lat l'exercici, el Tribunal Superior de Justícia obre un expedient d'execució de sentència i l'Ajuntament l'executa i valora de nou amb criteris preestablerts. Però el recurrent està en desacord amb l'execució i l'impugna al Tribunal Suprem, el qual desestima la pretensió del recurrent en la present sentència. L'argument bàsic d'aquesta és de caràcter processal: en l'execució de l'Ajuntament ja es generen nous actes que haurien de ser objecte d'un nou judici i que el tribunal no pot entrar en els criteris de valoració del tribunal qualificador en un procediment d'execució de sentència.

Tal com indicàvem en el comentari a la primera sentència, tot i que els tribunals no entren en criteris tècnics dels tribunals qualificadors de processos selectius, sí que és necessària la màxima objectivitat en els criteris que s'han d'aplicar en cada prova. Uns criteris “estàndard” ben fixats evitarien aquest tipus d'impugnacions. En el cas actual, la Sentència considera correcta l'execució de la sentència i, amb lògica, no vol entrar en l'adequació dels criteris aplicats.

En el segon cas, la Sentència de 20 de juliol desestima la pretensió de la recurrent que s'anul·li la sentència del Tribunal Superior de Justícia de Galícia que, alhora, desestimava la impugnació d'una funcionària temporal de la Universitat de La Corunya sobre diversos aspectes de la seva contractació i del procés selectiu en què va participar. En concret, pel que fa a la llengua entenia que en el procés selectiu s'havia convertit un exercici en principi no eliminatori en eliminatori. Tant el tribunal d'instància com el Suprem desestimen la pretensió per inconsistent en no acreditar-se com es va produir aquest canvi. Sorpren que entre els motius al·legats hi ha la consideració que el Tribunal Suprem té competència per defensar l'idioma espanyol.

[Sentència del Tribunal Suprem 8639/201, de 22 de desembre. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 3a. Ponent: José Manuel Bandrés Sánchez-Cruzat. Ref. Cendoj: 28079130032011100566](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ](#)

La resolució enjudicia el recurs per dues associacions sindicals de controladors aeris contra el Reial decret 1516/2009, de 2 d'octubre, pel qual es regula la llicència comunitària de controlador del trànsit aeri. Entre les impugnacions, n'hi figura una de caràcter lingüístic. L'article 16.3 del Reial decret, acollint la Directiva europea 2006/23/CE, de 5 d'abril, del Parlament i del Consell, estableix l'exigència d'anglès i de castellà, que el fixa en el nivell 4 (nivells establerts per l'Organització d'Aviació Civil Internacional). En concret, la Directiva fixa des de la possibilitat de demanar coneixements de la “llengua local” fins a la possibilitat, que ha de ser prou justificada, d'exigir un nivell 5 de coneixement d'aquesta llengua. Els sindicats sol·liciten que el nivell de castellà s'elevi a 5 (nivell avançat), tal com havia proposat l'Administració espanyola en un principi.

En el FJ 4 el Tribunal, tot i considerar que un nivell superior no és il·lògic i que afavoreix la seguretat aèria, estableix que s'ajusta perfectament a la normativa europea com al Conveni sobre Aviació Civil Internacional de Chicago de 1944. Per això no considera que el nivell 4 sigui insuficient. Certament, establir aquests coneixements del que la legislació europea anomena “llengua local” és necessari per a la seguretat aèria i, per tant, aquest nivell de suficiència és adequat per al bon funcionament en la tasca d'aquests professionals. Sobta, tanmateix, la nul·la previsió de coneixement de l'altra llengua local, ni que sigui en un nivell inferior, com possibilita la norma europea, que no parla de llengües oficials dels estats, sinó de llengües locals. Encara que, lògicament, la mancança no és imputable a la sentència que ressenyem, cal fer notar que la preocupació de l'Estat per garantir el castellà contrasta, novament, amb l'“oblit” de les altres llengües oficials.